

Joona Krumberg

Õhvit nr. 10 märts



# MEIE MATS

Tallinn, Harju t. 45 ♦ Nädalaleht ♦ 19 aastakäik ♦ 1921 ♦ Weebuar, 12 ♦ Nr. 6 (283)

Õori joonistus. E. Isok'i puulõige.



MAALIIDU „OIGLANE TASU“.

„Noh, matsid, te olete kõik kärjed ilusti mett täis korjanud ja nüüd — välja!“



## Enese ohwer.

Gori.

Koostõpetaja Hans Narmas kõndis mööda jaamaeelist, näris wurrusi ja näppis kärstitult auklist palitutasikut.

Künnendat korda pööras ta jaamateenri poole:

„Noh, kaua läheb weel, mis te arwate?“

„Ei tea ütelda. Ta peaks iga filmapilk siia jõudma...“

„Ehk jooksis roobastest wälja, wõi üseldse...“

„Ei kussa, seda nüüd tea kedagi... Aga need wa märjad puud — ei saa ühti seda selget tampi kätte...“

Ja Narmas kõndis jälle edasi, näris wurrusi, näppis kärsitumalt auklist palitutasikut ja mõtles:

„Praegu on ta Kuusiku Jaani putka kohal... Soo... Putkalt möödas... Salu metsa wahel... Salu metsa wahel... Salu metsa wahel... Soo... Metsa wahelt wäljas... Nüüd on ülesõidu kohal... Ülesõidu kohal... Soo... Nüüd Kamara talu kohal... Kamara talu kohal... Kamara talust möödas... Nüüd on Oja silla peal... Wähendab auru... Kurat, neid sildu kah!.. Ei mõista ilma sildadeta kah läbiajada... Soo... Nüüd on üle silla... Priidu putka kohal... Semafori kohal... Semafori kohal... Ei nii kaugel ta ei ole weel... Kui ma sinna bagaashi aida nurgani jõuan, siis on semafori kohal... Meil oli raske batarei ja seda juhatis August Rei, ta rai, rai, ra... Soo... nüüd on semafori... mafari... ma-so-ri... Kurat, ei ole weel! Suits oleks näha olnud... No küll on igawene pudrukast... Wenib nagu sandi filmapisar...“

Wiimaks, kui Narmas oma mokapeasse wiimase wõimaluseni passjaks oli närinud, hüppas puuriitade tagant niiskesse talwe õhku järsk fontään wilistawat auru ja must suitsewa ninasarwega wedur wedas hoigades wagunid jaamaeelsele. Narmas ihust ja hingest jooksis läbi palaw hoog.

Kas on täna sees wõi ei ole? Kui kell kolm läbi on — on sees, kui ei ole — ei ole sees.

Ta tõmbas uuri taskust, hoidis seda natuke aega numbrilauda allapoole, pööras käes, keeras siis järsku uuri ümber ja waatas.

Kolm.

On? Ei ole? Ei ole, siis ei ole — mõne asi!

Bagaashi wagunist laoti bagaashi wälja.

Narmas läks sinna.

„Tänased lehed on siin! Jah?... Olge lahked, lubage mulle üks „Teataja“!...“

„Oodake, oodake, praegu ei saa. Tarwis enne ära lugeda... Eks jaamast saa pärawt... lähed natuke aega...“

Narmas astus jaamaruumi.

Imelikud inimesed, jumala eest! Wenitawad ja wiidawad aega! Tal oli raske ühte lehte anda. Tarwis üle lugeda! Olge mul asi. Oota siin nüüd, kunas ta nad üle loeb. Pole mingit seadust ega

korda, ühe sõnaga ütelda. Oota, nüüd oma raha eest siin, nagu tolgus!..

Wiimaks ometi toodi lehed.

„Üks... „Teataja“... Üks „Teataja... Olge lahked lubage üks „Teataja“...“

Narmas wiskas kümnemargalise lauale, hakkas lehe ja ruttas jaamahoonest wälja.

Jaamaeisel löi ta lehe lahti ja ärewalt otsides jooksid silmad üle leheweergude.

Maawärijemine... Uue walitjuse esimene samm... Tatitõbe... Poliitiliste erakondade keskel... Sibulakaswatus... Kunst ja teadus... Argentiinia... Kodumaa teated... Ahja!

Narmas laskis õhetawa muige üle näo libiseda ja luges:

„N. alewi karskusejelts, mis siin ainukene kultuuriline tegur õsi, on wiimase ajal pödema hakkanud ja nagu näha, ei ole kaugel aeg, kus ta kõrwad pea alla paneb. Imdad on meil kuiwad, ehk küll ka oma jagu niiskust ei puudu, nagu see talwel hariisik nähtus. On ka tihtilugu ümbruskonnas hunt nähtud. Lähemal ajal on meil alewiwalitjuses muudatust oodata. Lähed waja kah.“

—armas.

Noormees waatas ümber, nikutas pead, astus paar sammu edasi ja luges sõnumi uuesti läbi.

Siis pani ta lehe hoolikalt kokku, pistis põuetasku ja astus edasi.

Lähendab, see sõnum on sees. Ja kui peeniksest öeldud, mis? — paneb kõrwad pea alla. Mii just õsi ta kirjutanud ja nii on ta nüüd lehes. Toimeius ei ole midagi maha tõmmatud. Ei noh, mis seal maha tõmmata, kui asi niisugune on... Paneb kõrwad pea alla... Mhaha...“

Narmas astus kiiresti läbi lumiste alewi tänawate. Rind oli kerge, süda naeris ja silmad naerisid.

Ta wõttis kinda käest, wiskas wesi ja kui see alla kukkus, löi saapa ninaga uuesti õhku.

Siis waatas ümber. Keegi ei näinud. Oli tihedaid widewik ja inimesi ei liikunud. Ta tuju oli lõbus. Kätega kõikjugu liigutusi tehes, pomises ta weidralt mõtteta sõnu mõonutades:

„Atatat! Atatat!.. Kuda passol?... Tsto ta-koi?... Strajuslari ja ne snaju... Tintadi ri, ri ta ti!.. Tardanelli, karufelli... Pim padi pumim, kummadi kumm... Sopa Aadu ratarumm...“

Ja siis läks laul üle wile peale, millel ei olnud otsta ega äärt.

Nagu wäike poisike, löi ta piimapoest möödaminnes wurama aknaluuigi raudklamrid.

Siimiskari maja wärawa lükkas ta lahti, pistis pea hoowi ja tegi silmipilgutades:

„Tsst!.. Tsst!“

Wana paks Post pani parajasti aknaluuke kinni kui Narmas mööda läks.

„Tere õhtut!“

„Tere, tere!“

„Kas teil tikke on?“

„Eks ikka!“

„Lubage mulle siis üks tops!“

Nad astusid kauplusesse sisse. Narmal olid ti-

kud taskus ja tal ei olnud õigust öelda, neid sügugi tarwis.

„Olete tänast „Teatajat“ lugenud?“

„Ei ole saanud ühtegi nii kaugele veel...“

Uudisid jälle midagi on wõi... Miste?“

Narmas tõmbas taskust lehe ja ulatas kaupmehe kätte.

„Tahate waadata... Uudisid on laialt!..“

Kaupmees wõttis lehe ja hakkas kuulutusi silmitsema.

„Ah mis te rämpfuga aega wiidate... See on naiste asi... Te waadake ikka tähtsamad asjad ära...“

Kaupmees keeras lehe teise külje.

„Tahawad jälle kriisist tegema hakata... Mis sa neid räägid... Ega muud pole kui üks kriisist teise otsas... Mis sa selle moega hull teed wõi oled?... Mnee... mnee...“

„Eh, mis tühja kriisist... Mis see meie asi on... Waadake edasi... waadake edasi... seespool, seal on rahkem uudist... Eh, mis kriisist!“

Kaupmees keeras lehe lahti ja hakkas juhtkirja lugema.

„Mis te kamast loete!.. Waadake tähtsamad asjad ära... Kodumaa teated... näete seal all...“

Kaupmees laskis rinnuli leti peale ja hakkas lugema.

Narmas näris huuli ja sõi silmadega kaupmehe näoilmet.

Kaupmees luges rahulikult sõnumi läbi ja algas niisama rahulikult teist.

Narmas kehitas päsitut.

„Noh, waatasite läbi... Ma tahan nüüd jälle edasi minna... Aeg on juba kaunis hiline... Noh, mis te ütlete selle kohta?“

„Ei noh, ma olen ikka õelnud, et need kriisid ja nisuke poliitika ei lähe. Tee tööd, nagu kord ja seadus seda nõuab, aga ära kriisita. Mis sa kriisitad! Kui me kõik kriisitama hakkame, no mis sellest kupatusest siis wälja tuleb?“

„Ei, aga mis te selle alewi loo kohta ütlete?“

„Ei noh, kes... kust... eks ta ole... kes see ninamees nisuke ta sinna lehte siis on pand...“

„Noh, ega see panemine nii keeruline olegi... Peab ainult asja tundma... Igaüks sellega müidugi walmis ei saa!“

„Ega wiimaks... noh, küllap see wiist teie oma töö ongi!“

„Ja mis seal salata!.. Saawad nii kui nii teada... Pole siin ju kedagi muud, kes nii ütelda... Noh, ega see kirjutamine iga ühe käes ka lähe... Ja mis seal siis on?... See ei ole ju mingisugune kuritegu... See wõib ainult kasu tuua... Arwustus on tarwilik asi... Jah... No, head õhtut siis!“

„Head õhtut!“

\* \*

Terwe öö elas Narmas unistuste ilmas. Ta on üle alewi kõige kuulsam mees. Teda kardetakse ja austakse. Plikad ja noored naised unistawad temast päewal ja ööl. Nad on õnnelikud, kui

nad ühe minutigi saawad tema kõrwal olla. Müidugi mõista, ta teeb, mis wõib. Ta ei ole mitte uhke, ta näitab, et ta ka tähtsusetu inimesi ei põlga.

Kaupmees otsib talle igakord kõige paremad heeringad. Paberostid annab talle sisseostu hinnaga — et ta teda lehes ei „tõmmaks“. Pidudele antakse talle priipilet esimesse platsi, et ta pidu „maha“ ei teeks.

Iga mamma tahab teda oma waimhehks. Kurat ja põrgu, niisugune mees on alles midagi wäärt! Hoiab terve alewi oma sule all. Paneb sõnumi sisse ja on sinu elu ja õnn igawesest ajast igawesest ajani purustatud... Pole naljaasi, bratets... ..

Hommikul üles tõustes, astus ta poolpiduse peegli alla.

Ülteme näituseks, näowormil ei ole wäga wigu. Aga wurrud tulewad maha ajada. Ja juuksed pikaks kaswatada. Nina juures ei saa küll mingit parandust ette wõtta, aga, pagan wõtaks, ninad ja kõik muu niisugune wäline krempel ei ole ju mõduandwad. Peaasi on ikka inimese sisemine mina, ühe sõnaga, inimese waimline osukord ja nõnda edasi. Ja ega's wälimus ka, õigust ütelda, nii wilets ei ole. Wõtame, näituseks, kaswu... Ta toetas enese wastu kapiust ja tõmbas pea kohta pliiatiga kriipsu. Siis astus ta paar sammu tagasi.

Noh, päris ilus kõrgus. Nii ütelda, tubli keskmise kõrgus. Hmnja... ja... Ta pani enese rüdesse, sõi, luges sõnumi veel paar korda läbi ja astus siis klassituppa. Suures toas wakis käre ja poisid pugestid nagu hallid warblased oma kohtadele.

Narmas istus laua taha.

„Mis teil tänaseks üles oli antud?... Kas ja hiir... Ah... Noh, Popp, wõta raamat ja loe mulle, kuidas sa loed...“

Popp, wäike walgepeaga poisikutt, wõttis raamatu ja hakkas lugema, ruttu ja wahetpidamata, nagu oleks tal suu tuld täis olnud. Narmas ei kuulnud midagi. Ta mõtted olid kaugel kasjast ja hiiREST.

„Tubli!.. Wäga hea!.. Aga nüüd katsume, kas sa ka muud lugeda mõistad, kas ja hiir on sul enam kui selge. Tule siia, loe mulle siit see wõnum ette!..“

Pois luges weerides ja komistades. Narmas nokkis sulepead ja muigas.

„Tubli! Kas tead mis leht see on? See on „Teataja“. Mis lehte papa loeb?“

„Ma ei tea.“

Narmas pööras poiste poole.

„Kelle papa loeb „Teatajat“?“

Kaupmehe Kusti tõstis käe üles.

„Minu papa loeb.“

„Tubli!.. Hea pois!.. Ma pean sind mees!“  
Ja Narmas joonistas oma taskuraamatusse Kusti nime taha suure tüsedaga 4. Mõttes siis natuke ja tegi + taha.

\*

Päewad läksid.

Narmas kandis pikki juukseid, paljaks aetud nägu ja siidipäewawarjust tehtud laia kaelasidet. Wabadel tundidel tegi ta harjutusi wiksitopfi kaanega.

Heameelega oheks ta enesele monokli muret- senud, kuid ta häbenes kauplusest seda ostmata minna. Ja niisugust südamesõpra, kelle ülesandeks selle muretsemist teha, tal ei olnud. Aga, lõppude lõpuks, ei ole ju siin ilmas midagi võimatu ja sellepärast on hea kui film teatud kogemused omanud. Ja neid kogemusi võib ta wäga hästi omada wiksitopfi kaanega opereerides. Siis on pärast monokel, nagu rujukas silmaauku.

Meüidse oli Narmas õuna isiku kallal põhjalikku puhastusetööd teinud. Ta oli kõik abinõud ära kajutanud, et end mašini eraldada. Ta oli enesega rahul ja waatas lootusrikkalt tulewikku. Ja tal oli selleks põhjust: — pea igal nädalal ilmused „Teatajas“ sõnumid N. alewi poristest tänawatest, wõihindadest, huntidest ja ilmade seisukorrast. Ja see kõik oli tema, Narmas, kätetöö.

Iga päew nähti teda tänawaid mööda Ionkima, pliiats ja pabeririba käes, ja tähepanelikult ümber wahtima.

Inimeste wastu tulles pistis ka kääre põue, pani teise jessa taha ja tõmmas targa kortsu kulmude wahetele. Ka pidudel oli ta külm ja ligipääsemata.

Kuid ta ei olnud mitte nii halastamata, nagu mõni ehk arvata wõis.

Tal oli jõe süda rinnus ja see jõe süda tukkus Kangru Adeelese.

Kangru Adeele ei olnud selle wastu midagi, sest ta oli juba wiie aasta eest leeri läbi teinud. Ja pea igal õhtul käis Narmas Kangrul. Ta rääkis pikalt ja laialt ajakirjanduse tähtsusest alewi elus, Puschkini lapsepõlwest ja trükikunsti ülesleidmisest.

Ja kui kõik jutud räägitud olid, siis suudles ta ka Adeele.

Aga ühel pühapäewa õhtul tuli pööre.

Narmas koolus ahju ääres puupõhjaga toolil ja targutas:

„Ajakirjaniku tähtsusest on wähestel aimu. Nad loewad, wõtame praegu, lehe läbi, wiskawad nurka ja asi sellega. Aga nad ei kujuta enesele seda sugugi ette, et iga wäiksem kui rida, iga pisem kui sõnum, on üks osa sellest määratu suurest tõesest, mis ajakirjandus teeb rahwa keskel kultuurilises suhtes ja nõnda edasi. Ajakirjandus on, ütleme praegu näituseks, see peegel, milles peegeldub rahwa hinge elu ja olu...“

Perenaine wiskas peoga supipatta soola.

„Ah, mõne peegel nüüd. Ma tea mette!“

„Wat seal ta nüüd on! Te waatate asja peale nagu türklastel! Ajakirjandus on ja jääb peegliks, mis tõetruult peegeldab...“

„Mis ta seal peegeldab. Eks te peegeldate ja see o ju näha, et seal peegeldate... Kirjutate iga- sugustest huntidest ja sellest ja teisest, aga kes neid hunta on näinud? Pole kuuldaagi olnud!“

Narmas tõusis püsti.

(Järgneb.)

## Talwe öö.

Nagu wärahlewad walged  
õielehed, mida kalged  
tuuled kandwad musta õhe,  
mis kui igawiku õhe —  
waabub taewast lund.

Ei saa ainult und ma praegu,  
süda kas wõi nutku, naergu:  
minu talweöö ei maga  
hundaw walge akna taga.  
Ei saa rauget und.

Lume õielehte sadu —  
mõttelibleikute kadu,  
kadu ja surm aju tiikes,  
wiis rõõmu, walu ühes.  
Käes keskõine tund.

Ei saa ainult und ma ikka.  
Kell, see igub, igub pikka,  
nagu tilguks aja weri  
trummile kui haawli teri.  
Ei saa rauget und.

Charles.

## Kogemuste järgi.

Meie daamide südamed on rauaga soomustatud. Ja sellepärast ei ole ime, kui mõni magneedi- mägi need enese külge tõmmab.

Ja niisugune magneedimägi on noor ilus näit- leja... noh ütleme, Tõnts!

On mõnedki weetlewad anektoodid kuulsu- tudena liikumas. Näituseks, jutustakse, et ühe mi- nistri proua minewal juwel Piritall Tõntsjuga... ja, et ühe kirikuõpetaja tütar... ja ühe piirituse- kuninga tütar... ja ema... ja isegi wanaema...

Aga me ei taha kahtlastele kuulujuttudele tähelepanu pühendada, waid peame lugu tõsistest faktidest.

Herra Tõntsul tuli toatüdrukuga wäike konflikt ette ja et asi end muul wiisil likwideerida ei annud, siis andis Tõnts tüdrukule lõpuarwe.

Teisel päewal ilmus tüdruk wast-miljonääri Mühaka proua juurde, sest see oli lehes kuulu- tanud, et ta tüdrukut wajab.

„Kelle juures te waremalt teenisite?“

„Ma olin näitleja Tõntsu juures toatü- rukuks...“

„Ah, Tõntsu juures! — — — Ja te arwate, et te minu juures tööga korda saate, nii et ma teiega rahul olen?“

„Aga kindlasti proua!.. Ma olen ju nii mi- tugi korda juba teie kleiti harjanud ja saapaid puhastanud!“

Gori joonistus. E. Isoki puulõige.



Piiga punapõseline,  
 Kudajuukseline Maimu  
 Jaani õhtul vaikselt  
 Sammus hiie metsa poole.  
 Ollekannu põlle alla,  
 Laia kirju põlle varju  
 Oli peitnud Maimukene,  
 Piiga kudajuukseline.  
 Ohvrit tuua tahtis Taara,  
 Suurel heldel ilma loojal,  
 Halastaks siis vägew Taara,  
 Trööstiks rasket hinge walu,  
 Annaks talle noore poisi,  
 Läkkitaks tal armsa mehe...  
 Metsas hõljus sala jahin,  
 Udu kudus hõbe wõrku,  
 Oitsetid kui armsad silmad

Sõnaja lad rohelisted.  
 Piiga punapõseline  
 Kudajuukseline Maimu  
 Ohvrikiwile end laskis,  
 Sirutas käed metsa poole.  
 „Taara, suur ja wägew Taara,  
 Kuule minu kuuma palwet!  
 Wõta vastu minu ohwer,  
 Ole armuline mulle.  
 Anna poisil! Poissi tahan! —  
 Kes mul oleks elus feltjiks!“  
 Särama löi metsa süle,  
 Puie ladwad kahiseid  
 Ja siis metsast astus Taara,  
 Suur ja wägew ilma looja.  
 „Poissi palud minult sina.  
 Üksi on sul elu igaw.

Ohvriks oled toonud mulle  
 Kauni kannu kanget õlut.  
 Aga see on väike ohver,  
 See ei sulata mu südant.  
 Piiga, ohwerda mul musu  
 Siis ju soovi kohe täidan.  
 Poisi muretset siis sulle  
 Mis nii kangesti ja ihkad!  
 Piiga punapõseline,  
 Kudajuukseline Maimu  
 Käed löi ümber Taara kaela

Huuledele jurus huuled,  
 Noore, sooja, rõõsa rinna  
 Surus Taara rinna vastu.....  
 Metsas hõljus sala sahin,  
 Künniõind löi armulaulu.

Taara oli pidand sõna,  
 Nädal waewalt mööda jõudis —  
 Kurg tõi Maimul' kena poisi,  
 Väikse tillukeste Taara.

Gori.

Gori joonistus. E. Isok'i puulõige.



„Nemad rõõmustawad, et nad de jure said! Mind on aga see de jure juba ära tüütanud ja ma oleksin rõõmus, kui mõni diplomaat mind ka de facto tunnistaks!“

Mus äri.

Ajalohke toimetetus.

Toimetaja istub laua taga ja lõõb naise saabastele poolitaldu alla.

Üks awaneb ja sisse astub mees kellel habe kaks kuud pügamata.

Toimetaja pistab naaskli tindipotti ja pöörab mehe poole...

„Mis teil head oli?“

„Ma tõin teile ühe huwitawa sõnumi maailma hukkaminekust.“

„Tähendab, kõmusõnum!“

„Ei, mitte sugugi. Mu sõnum on täiesti täheletheaduse, see tähendab autonoomia peale põhjendatud... Maailm läheb hukka käesolewal aastal 13. weebruaril.“

„Mõh hea küll!“ sõnab toimetaja, „ma võtan selle sõnumi vastu ja lasen ära trükkida. Mis talusse puutub, siis ütlen ma teile: kui te sõnum tühi lori on, ei saa te pännigi. Läheb aga

maailm tõesti 13. weebruaril hukka, siis maksan ma teile järgmisel päewal sada marka kasjast wälja!“

Loogiline järeldus.

Kooliõpetaja: „Mis on selle järeldus, et kuu peal wett ei ole?“

Puskariajaja poeg: „Et seal ka santagonni ajamine wõimata on!“

„Näh, teil on ju siin ehitusetööd laialt. Isegi wangimaja kallal tehakse parandusetööd!“

„Ja, see oli ka niiwõrd lagunenud juba, et ükski mõistlik inimene sinna sisse minna ei tahtnud!“

—x!

## Tutwustaja.

(Grotesk.)

Gori.

Tema nägu: punane ketas, mille ümbermõõt kakskümmend tolli; silmad: õpipoisi õmmeldud nõõp-augud; nina: witeküünlaline „Ostram“ kino rek-laamkastist; kõrwad: pahasti pargitud tubakalehed.

Minu nägu: kiltsejalg kewadisel lumel, erk: põidla märk näpupasstil.

Ja nii istume me wagunis ja sõidame. Rongi aknast pillutakse mõõda telegrafi poste, piiskesi putkasi, talusi, kiduraid mäнди, metse.

Minu loen ajalehte, tema loeb raha.

Nagu kalkuni kari, kifawad wagunirattad ja waitiwad siis järsku. Rong seisatab.

Minu kaasreisija paneb rahapunga tasku ja jurub nina wastu akent.

„Mis jaam see on?“

„Aegwiidu.“

„Aegwiidu... Noh, siis olente juba Eesti piiridest wäljas?“

„Kuidas nii?... Eesti piir on alles kaugel!“

„Sooh!.. See Eesti ei olegi siis nii wäike!“

„Noh, ega's ta nii wäike ka ole. On ilmas wähemaidki!“

„Ah weel wähemaid on?... Näituseks, Wäike-Aasia on igatahes wähem?“

„Wähent ta nüüd küll ei ole, kuid seal on mitu riiki koos.“

„Eks siin ole ju ka mitu riiki koos... Eesti riik... wabariik... demokraatline wabariik...“

„See on kõik üks. Üks, Eesti riik.“

„Mhõhõh... Eesti riik on igatahes üks wane-matest riikidest. Waadake, kui suured metsad, näitu-seks, siin tee ääres kasvawad. Need on aastasadasi kaswanud.“

„Kui rippumata riik, elab ta alles teist-kolmat aastat!“

„Rippumata?... Kas ta enne rippus siis? kus kohas ta rippus?“

„Noh, ta oli Wenemaa all!“

„Wenemaa all? Tähendab, nüüd on ta sealt wälja kaewatud?... Ehee!.. Ma mäletan, kord lugemin ma kusagilt, et Greekamaal olla mitu suurt linna maaalt wälja kaewatud. Ja niisugusi maa-alusi linnasi peab seal weel küll ja küll olema... Wõi siis siin pool kantis on ka niisugusi asju ette-tunud?... Tähendab, siin elasid siis wanasti ka greeklased?“

„See ei wõi olla. See on põline eestlaste maa. Ta oli küll ajutiselt rootslaste, daanlaste ja saks-laste all, kuid päris peremeheks on ikka eestlased ja loodetawasti jääwad nad ka selleks, sest see on kõikide eestlaste südame soow onud, enne ja pä-rast Lembit'id! Nüüd on Lembit ja Kalewipoeg jälle Eestis!“

„Ja, ja, seda ma tean! Ma olen nende mõ-lemate peal käinud. Kalewipojaga olen isegi sõit-nud! Jookseb kui noor hurt, ma ütlen — nii et meri wahtu täis!“

„Ma ei räägi mitte sellest. Ma räägin Lembiti ja Kalewipoja waimust, mis jälle Eesti rahwa seas asuwad!“

„Kas need waimud on siis nüüd Eesti rahwa seas? Ma arwan, see on üks kardetaw asi kui waimudega hakatakse hullama. Waimude wälja-kutsumisega ei maksaks jännata! Need panewad sulle niisuguse põõna, et pandud on!“

„Te mõistate mind walesti. Ma tahtsin ütelda, et Eesti rahwa seas on jälle Kalew ülesse ärkanud. See Kalew, millest Kreuzward kõneleb...“

„Kreuzward?... Mis asjamees see siis on?“

„Kreuzward on Eesti luuletaja, kes Manas-lasse läinud, kuid kelle töö ei unune!“

„Manala? See on seal Paikali järwe ääres wõi? Tähendab, ta läks saadikuks sinna? Mis?“

„Ei. Ta on furnud!“

„Surnud! Nii noorelt suri ära!.. Aga ta oleks wõinud raha teha! Ütleme näituseks, ta oli luuletaja, nagu te tähendasite. Ja mis oleks tal praegu wiga luuletada olnud. Oleks pand ikka — parts ja parts! Ja muud kui oleks ostetud ja loetud!.. Ja nüüd, ei ole siis, tähendab, Eestis enam luuletajat?“

„Ja on. Meil on isegi mitu head luuletajat. Wõtame näituseks: Under, Wisnapuu, Semper...“

„Semper kah?... Seda meest ma tunnen!.. Ta tegi mulle minewal talwel mütsi. Aga ma ütlen, mitte kellegi kuradi müts see ei olnud. Teate, nii kui päha tõmmasid, siis peanahk kees... Waata, waata, wõi tema hakand ka luuletama!“

„See on igatahes keegi teine Semper. Uhe-nimelisi on ju palju. Näituseks meil on „Estoonia“ direktor Jungholz ja endine Rakwere politsei wa-nem kirjutaja oli ka Jungholz!..“

„Ja, ja, seda tuleb ette!.. Ah see Jungkolts on siis see Eesti riigi direktor wõi?“

„Mitte Eesti riigi, waid teater „Estoonia“ direktor, Tallinnas!“

„Tallinnas on siis teater kah?... Niisugune asi mulle meeldib. Ütleme näituseks, teatris oled ja ikka lõbuses tujus. Tuleb seal ette traadi peal käija, wõi koeratahtjutaja, wõi narr oma wigu-ritega, siis ja tead, et ta ikka midagi teeb, mis sul meelest ei unune!.. Teater ja kiinu need on kaks asja, mis, wõib julgesti ütelda, asjad on!“

„Ma ei tea nüüd... Kuid ma ei saa neid ik-kagi kõrwu seadida. Kiino on ikka üks furnud asi...“

„Kuidas nii furnud!.. Siis te kiinut ei tunne. Seal just nimest elab kõik!“

„Seda küll nüüd, kuid ma räägin enam kuns-tiisest seisukohast waadates.“

„No ärge minge siis seisukoha peale! Minge esimesesje platši. Seal on kõik selge ja arusaadaw!“

„Wäga wõimalik, kuid mina, kui kooliõpe-taja, ei saa kinoga igas suhtes leppida.“

„Ah te olete kooliõpetaja?... On Eestis koo-liji kah?“

„Kuidas muidu siis!.. Kus lapsed siis ha-ridust saawad? Eestis on isegi ülikool!“

6ori joonistus. E. Isok'i puulõige.



Wälisminister A. Piip.

„Mikoo! Kah?.. See on wiist Pariiisist siia toodud?... Ma olen kuulnud, et seal peab neid olema.“

„Ei ole. See on wana Saksa ülikool!“

„Wana?... No siis pole taga wiist suuremat midagi peale hakata... Jah, eks ta ole — niisugune asi on praegu kallis, kui ta uus on. Kust see wäike riik kõiki head saab. Küll kuningal wõib siin ikka raske elu olla?“

„Meil siin, Eestis, ei ole mingisugust kuningat.“

„Ei olegi kuningat?... No mis riik see siis on? Kes siis troonil istub?“

„Pole trooni kah!“

„Ei ole kah!“ Wat sul sakuskat! No mis nali see siis on?... Täiesti arusaamata!“

Rong jääb hambaid kiristades seisma.

Ma wotan oma pakid.

„So. Mina astun nüüd maha. Soowin teile head reisu. Te sõidate wiist veel kaugele?..“

„Jah, ma wotan otse wäljamaale...“

„Wiist mõni äriline ettevõte?“

„Ei, ei, mul on suuremad ülesanded — ma wotan wäljamaale, et seal Eesti tutwustamiseks tööd teha!“

Ma astun wagonist wälja.

Ringi ümber on pime öö. Ainult wagonitaken on walge. Seal on walgus. Rong wilistab ja see walgus hakkab wäljamaa poole liikuma.

—o—

### Uja kajad.

On hirmsas mures Wene walged, neil kipras kulnud, kortsus palged, ei suuda seedida nad fakti — Estoonia de jure akti.

Kõik see on täiesti napraasno! Kuis elada wõib gosudaarstwo kel' pole tsaari, ei tsaariitjat ei wapil kahpeega ptiitjat, kel puudub ruskaja kultuura ja Wene mehe sai natuura, kel pole Burtsewi, Kerenskit ja suurt Mišukowi „Wselenskit“?! Ja loodawad, et warsti Eesti neil saadab wäikeste „amnesti“, et tulge wafše blagoroodi? ja walitsege Wene moodi, ja tooge soru, popp, nagaika, ja kardawoi ja balalaika!.. Oh õnnis lootus, magus unenägu! — ja selleks ta ka igawesti jäägu!

\*

Meie hallid parunid on wäga kurwad, murest kokkukiskunud kui kaseurwad; ei nad sõõ, ei joo, ei õõsel maga, kalli naisukefega ka armu 'i jaga. Mis on waekekehi nõnda alla waotand? — Tsaari raha oma wäärtuse kõik kaotand, wäljamaa ta maksuwetaks tunnistanud, hinna nulli peale alla pitjitanud. Ja nüüd mokas on kõik puudad isust tsaari, ei saa koorma eest nüüd enam toopi taari!

\*

Keegi naljahammas oli lõõnud käed, õelnud sõbrale: „Sa kaotajaks jäed! Paari nädalaga, seda ütlen ma, panen terve Eesti riigi kihama!“ Ja ta oli rääkind oma naisele, et maailm läeb warsti hukka oh oiee, oiee! Mars on põrkand wastu sabaga komeeti ja sest paugust sündinud kaks planeeti, ja nüüd hirmsa kiiruga kaks tulist kera maa peal lendawad, ta purustawad ära. Naine oli rääkind sellest kõõgi Triinal, Triina oli rääkind pejunaisel Miinal, Miina oli rääkind oma tütrele Siinal, Siina jälle Mannil, Annil, Liinal. Kuulnud sellest miilits, teinud protokoll, saatnud politseisje, sealt ülikooli... Ja kui möõda läinud oli waewalt päew, wõiduga sai kroonitud naljahamba waew. Terwe riik see kihwas, kääris, mäsfas, kees, lõpu wastu walmistas end südilt iga mees.



Naljahanmas võitis 20.000 marka,  
sest ta oli petnud lolli kui ka tarka.  
Ja kui otsas raha, siis ta õige ruttu  
laseb lendu uue ilma lõpu jutu!..  
Tuleb wälja nii, et ilma lõpuga  
kawal mees võib ka veel äri ajada!

Ei lähe mööda ainust päewa  
kui Soome randa 'i jõuaks laewa,  
mis tustnud Eesti üle mere  
ja kellel piirutust täis kere.  
Ja Soome wel suures piinas —  
ta warsti kurguni on wiinas!  
Ta noomib wäljult Eesti welle —  
see „Soome siid“ ei meeldi talle  
kuid asjata näeb sõber waewa —  
uus päew toob jälle uue laewa.  
Meil teadwad „asjatundjad“ pihhi,  
need laewad sõitwad Rootsi sihti,  
kuid, et nad liiga täis on laetud,  
siis on ka purjud täis kõik aetud.  
Ja kes on purjus õige tihti,  
see tuigerdab ja muudab sihti  
ja komistab ja kukub sinna,  
kus sugugi ei tahnud minna!  
Ja jah!.. Eks nii ta ole ikka.  
Ei mingisuguseid muid triikka!

Gori.

—o—

## Polygamia

ehk

mitmenaise abielu Eestis.

Suur esudraama 6. aktis. Kokkuseatud Dr. Julhan  
Wilmsi kütkestawa romaani põhjal. Peaosas kuu-  
lus iludus Mai Sült-Jupka.

1. akt.

Mööbseeritud tuba. Maksab 4500 marka kuus.  
Oma küte, walgustus, lutikad, woodi, toolid, kapi,  
laud. Peremehe poolt kaks auku laes, meetripika-  
kune nõõrijupp ja pastlakannast tehtud tuhatoos.  
Ämar walgus. Temperatuur — 2. Jaan Jupka is-  
tub ahju paistel ja pillub wihaseid pilke tulle.  
Mai triigib 15-aastast särki ja laulab:

„Tuleks aga tuul ja tõstaks tormi,  
paiskaks ümber wangi torni,  
et saaks wangid wallale  
ja noorte naiste kallale.  
Taadiridi uhthahhha,  
siis saaks armu kapaga!

Ukse pihta koputakse. Jupka sülgab piiku ja  
hüüab: „Sisse!..“ Uks awaneb.

Sisse astub kordnik Frits Furtswasser.

Wõtab saapasäärest paberi ja annab Jupka  
kätte. Jupka loeb. Kordnik sülgab pooletoobise  
plärtsu põrandale ja läheb wälja. Jupka istub  
ahju ette ja loeb. Siis hakkab ta naerma, peksab  
omale wastu püksipõlwe, hüppab ja teeb näo, nagu

Gori joonistus. E. Isok'i puuldõige.



Kohtuminister K. Baars.

Preisi Priits Peeter Suure saunas. Mai jätab triiki-  
mise ja astub ta juurde. Wõtab paberi ja loeb:

Sellega teatakse teiele, et on wastuwõetud,  
kinnitatud ja maksma pandud seadus, mis  
lubab igal meeskodanikul määramata arwul  
naisi pidada. Lähemalt „Riigi Teataja“  
nr. 5, 555.

Märkus: Igal meesterahwal on õigus  
niipalju naisi pidada kui ta tahab, kuid see  
arw ei tohi mitte üle 2000 ega alla 1 olla.

Tallinnas 1. jaanuaril 1999. a.

Mai paneb käed puusa ja waatab Jupka  
otsa.

„Ja see teeb sulle, kalkunise, nalja! Mis?“  
Jupka sügab kõhtu.

„Noh, igatahes ifus asi!.. Mis?.. Mine n'd  
ikka. Üks rõõmus olek ikka, wõtame näitu-  
feks..“

„Ja ja mõtled siis omae ka weel paar uut  
naisi wõtta?“

„Ei noh, seda n'd küll!.. Mine n'd ikka.  
Ega's jätta maksa. Seadus on wäljas ja peab  
täitma!..“

2. akt.

Naiste ladu. Suur kuur on laeni naisi täis.  
Mitmesuguses wanaduses. Igalühel on kaelas se-

del nimega, wanadusega ja lastearwuga. Mehed segiwad edas-tagas ja otšiwad omale meelepärast. Igal ühel on käes naaskel, wasar, kikker ja mäg narts. Jaan Jupka astub kuuri. Talle antakse kohe walimise poost „instrumendid“. Jupka hakkab tööle. Ta wasib omale kümnekond küljeluud igast kaliibriist wälja, seab nad ritta ja algab siis uuri-mist. Igal naisel tõmbab ta märja narkšuga üle näo, koputab wasaraga hammaste pihta ja torgib naaskliga rindu ja puusa. Ühel on nagu wärwi-tud ja hambad wõltsid. Teisel on põues kaks sawi-kausi ja puusjal petroseumi pudel. Need priagib Jupka wälja ja saadab tagasi. Kaua teeb Jupka tööd. Wiimaks on ta omale tofina elufeltsilisi wälja walinud. Need on ornad ošewused 17—55 aastani. Jupka kutsub weoauto, laeb naised autosse ja sõi-dab koju poole.

## 3. akt.

Auto peatab Jaan Jupka elukorteri ees. Wiis ekspresst hakkasid pruuta maha laadima. Ka Jaan Jupka töötab nii et pea märg.

Juhtub õnnetus. Üks ekspres komistab ja 10 puudane pruut kukub talle kaela. Surm on silma-pilkne. Leinama jääwad wiis oma ja wiisteist Traksi Priidu naist. Ohytuks on wäljasaadimine lõ-petud. Jaan Jupka seab naised ritta, loeb üle ja wiib tupp. Mai põrnitšeb, nagu lendaw madu. Jaan hakkab naisti mahutama. Kaks nooremat ro-niwad kapi otša. Kaks keskmiist woodi alla. Kolm poewad ahju. Tuba läheb 10 kraadi sojemaks. Kaks märskemat saawad kohad woodise. Kolm wiimast ühes Maiega on ilma kindla kohata tuba-mööda laiaši. Igaühese paneb Jaan numbri pae-laga kaela — et segadust ei tuleks.

## 4. akt.

Öö. Kikk laulab. Jupka magab kahe naise wa-heel. Ahju üks läheb lahti ja tahmane kogu ronib wälja. Weel üks. Ja weel üks. Nad astuwad kiki-warwul woodi juurde. Üks wõtub Jupka peast, teine jalust ja lähemat silmapilgul on Jupka ahjus. Mustad kogud poewad järele. Toa soojus tõuseb silmanähtawast. Korstnas hakkab suitsema. Tu-lesädemed lendawad pimeada taewa poole. Kapi ot-sast roniwad naine nr. 1 ja nr. 2 alla, hiiłiwad ahju juurde, teewad ykse lahti ja kisuwad Jupka jalgupidi ahjust wälja. Jupka on tahmane nagu türklaste tubakakott. Naised hakkawad Jupkat kapi otša upitama. Jupka kukub kaks korda ta-gasi ja nikastab mõlemil korral ninaluu. Wiimaks on ta kapi otšas. Naised kah. Akki kõ-lab tume mürts ja kapi otšagi kukub sisse. Jupka pahem kõrw jääb kukkudes kapisolewa warna-konksu taha ja kaotab oma wäljanagemise. Ki-rudes ja werist kõrwa kinni hoides ronib Jupka kapi otš wälja. Samal silmapilgul haaratakse tal ja-lust kinni ja ta kaob woodi alla. Seast kistakse ta minuti pärast jälle wälja ja aetakse ahju. Ah-just rändab ta uuesti kapi otša. Sealt jälle woodi alla. Nii rändab Jupka nagu suremata juut ühest nurgast teise. Iga kord kaotab ta midagi oma Su-

mala loodud asjadest. Wiimaks saab ta jalad alla ja hüppab ühes aknaraamidega tänawale.

## 5. akt.

Kümme päewa on mööda. Jupka istub kapja-aias pärna all ja kiigutab hälli. Hälliks on wana laiaroopalise hürjawagun. Seal sees, olekottide peal lamawad kaksteist wäikest Jupkat, mis aga põr-mugi Jupka laadi ei ole. Jupkal on üks käsi pefu-nööriga kaelas, pahem jalg puust, film sinine ja pea takuse põllega kinni mähitud. Jupka waatab taewa poole ja ta huused liiguwad. Siis tõuseb ta üles ja komberdab tupp. Tupp astudes jääb ta nagu tshekisoolajammas seisma. Naine nr. 1 is-tub kapi äärel ja hoiab Windi Miku kaelast kinni. Naine nr. 2 aaleb dr. jur. Rudolf Tivoli kaenas. Naine nr. 3 magab postelšoni Umbrikuga woodis. Naine nr. 4 postiametniku Richard Ristpaelaga sealsamas. Woodi alt paistawad naise nr. 5 ja eg-ministri Stefan Kriisi paljad jalad. Ja nõnda edasi. Iga naine wiidab aega majašobraga. Šegi Mai peab korstnapühkija Trupka Simuga laua all mesi-nädalaid.

## 6. akt.

Dr. J. Wilmsi kabinet. Ssse astub Jaan Jupka.

„Tohtriherra, olge lahked kirjutage mulle täht, et ma wõiksin saada pool puuda kihwti isiklikeks otstarweks!“

„Niisugust tähte ei wõi ma teile mitte kirju-tada!“

„Tänan! Jumalaga!“

Jupka astub kabinetist wälja. Ta näol on kindel otsus aset wõtnud. Ta läheb turule, ostab kaks niisket werikäkki ja wiskab enese siis auto alla. Auto saab raskelt wigastada ja Jupka jam-mub käkki süües edasi. Ta läheb mere ääre. Meri mäsšab ja möllab. Lainte ammuli aetud lõuad on wahus. Kajakad kisuwad. Tuul undab. Purju-nöörid wilistawad nagu rahwasaadikud. Tõuseb kuu, suur ja punane. Kaugelt kellatornist kōsa-wad tumedalt kaksteist tumedat pauku. Südant-lõhestawast aigutab õowah. Lihast ja luust läbi-tungiwast kajawad õudsed jamnud märjal sadama-sillal. See on Jaan Jupka, kes neid jamme as-tub. Ta läheb õowahi juure ja müüb sellele kohwi-puudeks oma puujala 100 marga eest ära. Siis kintšab ta silla ääre ja hüppab lainetesse. Kõll! kõll! kargawad paar rõõmust wulli wahusele wee-pinnale ja siis on jälle kõik nagu warem.

Gori.

—o—

## Wabariigi kohtuprotšesid.

Wäike waras (niisama wäiksele wargale): „Waata Ruudi, kuidas need suured herrad meid wäikseid kõigest ilma jätawad. Nüüd on kõik süü-pingidki nende käes!“

Onkel Mõnu.

—o—

## Esimene päewaraamat.

Ark. Buchowi järele. — Sarwik. —

Ma ei ole kunagi päewaraamatut pidanud, ja ka ainuke katse sel alal läks väga häledasti nurja. Oieti öelda, ei olnud see ka sugugi päewaraamat, vaid lihtsalt lühikene ülewaade sellest, mis mina, 5. klassi gümnaasist, nende heade kaswatajate pahandamiseks, kes minu edasijõudmise ja ülewalpidamise eest hoolt kandsid, kahe nädala jooksul olin korda saatnud. Seal oli hästi kordaläinud heftide warguse kirjeldus matemaatika kooliõpetajalt, „wiie“ panemise lugu oma enese käega klassi shurnaasi ja veel palju muud lõbu, mis üleelatawal momendil palju huwitawamad olid, kui praeguses kirjelduses. Iga toole oli, arusaadawalt, juure liisatud wastawa pädagogi tõsine iseloomustus, muidugi minu waatepunktist. Peab oletama, et see kõik wiist väga elawalt ja huwitawalt kokku seatud oli, sest kui päewaraamat, kogemata kooli unustatuna, direktoriherra kätte sattus, teda terve kooliõpetajate nõukogu koosolekule, mis just selle, oieti hoopis tähtsufeta, wäikse tuleproowi arwustamiseks kokku oli kutjutud, ette loeti.

Päewaraamat jättis wiist minu kaswatajatele kõige parema mulje järele, sest terve nõukogu tegi ühel häälel otsuseks, minule mu ilukirjandusliste annete edasiarendamiseks laiemat wõimalust pakkuda, kui seda kitiwad kooli seinad anda juutsid.

Minu head wanemad waatasid aga hoopis teisiti asja peale.

„Teil tuleb oma pojuke gümnaasiumist ära wõtta,“ ütles wiisakalt, kuid kindla, kõikumata häälega direktor: „Tema peab ennast hälawasti ülewal.“

„Tähelepanemisewäärt ühetaoline iseloom sel poisil,“ kinnitasid minu armsad wanemad: „Kodu teeb ta sedasama.“

Kaasatundajaid hingesi leides, hakkas direktor neid minu esimeste sammudega kirjanduslifel põllul tutwustama. Wõin tõendada, et ma ise kõige autori uhkuse peale waatamata, oma tööd nii tähtsaks ei pidanud, kui need küpsed soliid inimesed...

„Wõtke juba oma pojuke. Kõige paberitega!“

Wanemad pidasid weidi aega nõu ja ütlesid ennast siis kindlasti sellest ahwatsewast ettepanekust ära.

„Ei tarwita meie seda pojukest...“

Ei tea, kui kaua oleks kestnud see inetu kauplemine minu saatuse üle, kuid ära nähes, et mul tuleb otsida mitte ainult uut koolimaja, waid ka uut kodu, mis sugune asjaolu tingimata suuri sekkedusi wälja oleks kutsunud, pealegi, et suwewahetäeg liginemas oli, tegin ma otsuseks asjale lõppu teha.

„Ega ma enam tee,“ ütlesin ma, direktori kabinetis ukse warjust wälja astudes: „palun wabandust.“

Minu ilmumine ei sünnitanud iseäralisi rõõmuhüüdeid, ei ka liigutawat waikust.

Ijale tuli häkitselt millegi pärast minu kaswatus puudulikuse meele, ja ta ütles, nähtawasti südametunnistuse piina tundes, õhtes:

„Wähke oled ja wiitsu saanud, poisil!“

„Ema, see hea naine, oma mehe kindel tugi kõigis raskustes, trööstis teda lootusega:

„Pole wiga. Aega on veel.“

Direktor aga haaras minu sõnasabast kinni:

„Kellest palud ja wabandust, lantrus? Kellest?“

See kompliment ei meeldinud mulle iseäranis, kuid ma lasin ta mööda kõrwu minna: saab mulle wõimalus jäetud gümnaasiumi edasi jääda, eks me siis õienda arwed — oma inimesed...

„Kellest palud ja wabandust?“

Ma sain väga hästi aru, et mul ilmaaegne on wabandada oma kirjandusliste kasduwuste eest, kuid, et ma siiski kaunis paljud riivanud olin, tegin ma otsuseks asja laiemale seltskondlisele alusele wiia.

„Kõikidest!“

„Kas sa tead, mille eest ja wabandust palud?“

Ma jäin oma endisele alusele.

„Kõige eest.“

„Enam ei tee?“ küsis katmata umbusaldusega direktor, kes, nähtawasti, juttu veel lõpetada ei mõelnud.

„Ei tee.“

„Aga mida ei tee?“

See ei olnud juba minu huwides, seletama hakata, mis ma kõik weel ära teha wõiks. Selle pärast katsusin ka sellele wastusele kindluseta wõrmi anda:

„Kõike!“

„Rumalusi enam ei kirjuta?“

Et ma kõike, mis päewaraamat sisaldas, mitte rumaluseks, waid juba tõeks lugesin, andsin ma rõõmsalt nõutawa lubamise:

„Ei kirjuta!“

„Ausõna?“

„Ausõna!“

Ennast ja terwet gümnaasiumi tulewikus kindlustades, tegi direktor otsuseks minult mõnikümend hoopis üseliigset ausõna wõtta:

„Heftiisi enam ei warasta?“

„Kuidas, kas tema ka heftiisi warastab?“ pärisid minu wanemad, ilma iseärase rõõmutundeta.

„Warastasin,“ tõendasin mina, ennast saatuse ees painutades.

„Sinuga ei räägita, krants!“ kargatas direktor.

„Kas tõesti kooliwendist warastab?“

„Kooliõpetajast,“ seletas direktor ja liis juure, nähtawasti mitte kindel olles, mis sugused waated minu wanematel wiimase asjolu peale on: „See on palju pahem!“

„Warastas... Jumal hoiu, kas tõesti warastas?“

Õhki siin minu tõendust keegi küll ei tarwitand, otjustasin ma siiski i-le punkti otja panna:

„Ausõna, warastasin...“

„Kas ta õhki weel midagi tegi?“

Eichwaldi joonistus, Isoki puulõige



„Sa andsid mulle minewa kord wale-wiiesajase.“

„Ära kurwasta! — seekord ma ei anna midagi!“

Oleks direktoril ka neist sündmustest aimu olnud, mis küll ilma minuta ei sündinud, kuid õnneks veel päewaraamatus registreeritud ei olnud, oleks temale veel tubliks pooleks tunniks juttu jatkunud... Nüüd aga läks ta minu süsteemi peale üle ja ütles mõistatuslikult:

„O, palju tegi veel...“

Kohast momenti kasutades, tegi ema otfuseks nutma hakata.

„Nuta, nuta, emake,“ julgustas teda isa: „Oleme aga enestele pojakese kaswatanud...“

„On poeg küll,“ oli direktor nõus: „kena pojakese...“

Meeleolu oli käegakatsutawalt waenuline seal ja teisel pool, nii, et mul vähematki lootust ei olnud seda enese kasuks pöörda. Ainult wiisakuse pärast kordasin ma oma ettepanekut.

Isa toetas mind, muidugi mitte sel kujul, kui seda mina soovisin:

„Wõtke juba see koerakutsikas tagasi! Jätke ilma lõunata, pistke kartsu, pange nurka seisima...“

Meie kauaaegse kooselamise peale waatamata, tundis isa mind, nähtawasti, wähe, kui ta arwata wõis, et ma ainult tema poost ettepanud programmi pärast gümnaasiumi tahtsin jääda. Ma waikisin.

Sõna oli nüüd loomulikult direktoril. Ei wõi ütelda, et see sõna hea oleks olnud:

„Wõtke teda. Ma ei saa midagi parata...“

„Tähendab päriselt?“

„Nõukogu koosolek saab asja veel läbi kaaluma, kuid seni niisugust koolis hoüda...“

„Tule, Eedi,“ ütles isa lühidalt: „Oled küllalt õppinud, aita.“

„Kas wõib raamatud wõtta? Klassifit?..“

Selle palwe toon ei tuletanud wist hukkamõistetu wiimast sõna meelde, sest direktor waatas mitte wäga armjasti mu otja ja kargatas:

„Mine, aga katsu, et sa kauaks klassi ei jää! Tunnen ma juba sind...“

Meie olime, nagu näis head tuttawad.

Klassis, kus parajasti wahetund oli, terwitati mind kärarikka kaastundmisega.

„No kuidas läks? Mis isa ja ema ütlesid? Räägi ometi!“

„Wälja wiisati, wennad...“

„Tubli poiss!.. Wiisati wälja, temal aga midagi. Ära pane täheleegi, ehk wõtaks veel wastu...“

Tõesti, siin peeti minust palju rohkem lugu, kui seal, kus ma mõni minut tagasi olin. Seda arwesse wõttes, otsustasin ma enesest ka head mälestust järele jätta:

„Sõbrad, mul on siin veel peenekstambitud kriit sakslase jaoks, katheedrisse riputada... Katjuge juba kuidagi ise...“

„Ära muretse. Ilmaaegu kaduma ei lähe. Sul on ka lauas veel kakks rudnaela...“

„Need on põranda sisse löömiseks. Nii, igaks juhtumiseks... Ehk mõni trehwab komistama...“

„Wäga hea. Aga kuhu ja nüüd lähed?“

„Jõe äärde... Wõtan püksid maha ja hakkan wähki püüdma.“

„Wot pergel! Meil veel kolm tundi...“

Klassifit wälja tulles, jätsin ma nii mitmedki sinna, kes minu üle kadedust tundsid...

Kodupoole sammutasin ma isa ja emaga ühes. Ei olnud mitte wäga jõbus seltskond. Mina kõndisin ees, rõõmus olles, et saan kodu head hommikueinet sööma ja peale selle putkan linna sisse hulkuma, sest minu juuresolek oleks iga minut kõi-

gile rasket saatuselööki meele tuletanud. Isa aga sammus emaga taga ja rääkis palju üleliigset.

„No küll ta aga saab mu käest,“ jagas ta emaga omi mõtteid: „Wotan maha, mis waja, ja rihtmaga...“

Ema oli rohkesti praktiline ja arwas, et see abinõu saab isale ainult ilmaaegset lõbu valmistama, mingisugust kaswatuslist mõju aga ei awalda:

„Saad ja niisugusest jagu... Kaikaga teda waja!“

„Kah, kaikaga annan,“ oli isa nõus: „kõigega annan.“

Waletaksin, kui ütlesin, et need lubamised minu peale uinutawa hällisaulu mõju oleks awaldanud, kuid uulitsal waidlema hakata oli mõtteta. Ainult koju jõudes, arwasin ma, et aeg on ka mul sõna wõtta.

„Kas witsu annate?“ küsijin ma, kindel olles, et mind keegi sõrmegagi puutama ei saa.

„Tingimata anname,“ wastas isa kangekaelselt: „Gümnaasiumist wisati sind wälja...“

„Küll wõetakse tagasi!..“

„Kes sinusugust ka tagasi wõtab?..“

„Kes wälja wiskas, küll see ka tagasi wõtab...“

Isale näis see wäga wõimalik olewat. Ta waatas atkummu mu peale ja hakkas kuube maha wõtma. Kuid ilma trahwita ta mind siiski ei tahtnud jätta ja juba wähem karmil toonil seletas ta mulle, et annab mind kingsepa õpipoisiks.

Et see sugugi targasti wäljamõeldud ei olnud, ei hakanud ma ka wastu waidlema:

„Anna!“

„Kellega ja räägid, kutsikas?“

„Sinuga.“

„Saad aru, et minuga? Mis sa tolned siin?“

„Süüa tahaks.“

„Küll kutsutakse, kui waja on...“

„Ema juba katab lauda.“

„No kasi... kasi ja ütle, et ma kohe tulen...“

Kahe nädala pärast wõeti mind gümnaasiumi tagasi.

„No kuidas läheb?“ küsis isa tehtud karmusega, kui ma peale wahetaja esimest korda koosist tulin: „Kas pigistawad?“

„Tühja kah, ununenud juba!“

„Aga see, keda sa kookuspähkliks oma päewaraamatus nimetasid?“

„Pole midagi, tuubin natuke...“

„Mõh õpi, õpi...“

Ja pädagoogiliselt niiti kaotades, ütles isa häkitselt:

„Kui mina, wennas, weel koolis õppisin, oli meil seal üks prantslane... Meie riputasime talle peenikseks tambitud pipart raamatusse...“

„Oo, ninatubak on ette!“

„Kas aewastab?“

„Aewastab... Ma eisa tegin ühele...“

„Kas sisse ei kuku?“

„No weel...“

„Siis on hea... Sa ära ainult emale räägi, hakkab teine jälle nutma... tead naiste asja...“

„Eichwaldi joonistus, Isoki puulõige.“



„Sa ei mõista ajakohaselt armastada, Lenny. Sa peaksid „Filiae patriae“ korporatsiooni astuma!“

Isas ta wabandawal toonil juure ja hakkas ajalehte lugema.

Kui ma tüki aja pärast isa poole pöörasin, ei lugenud ta lehte, waid muigas millegi üle kinnifilmil.

„Mis sa muigad, isa?“ küsijin ma feltimehe-likult.

„Ah, wennas... Oli ka minu ajal... Mine ühka õige uks kinni, et ema ei kuuleks... Ma wäagin sulle, kuidas ka meil elati...“



## Mina kui advokaat.

Ark. Awertschenko j. Charles.

### 1.

„Soowige õnne!“ ütles mulle üks tuttav, elurõõmus noormees. „Ma olen juba wannutatud advokaadi abi... Advokaat!“

„Mis te kõnelete!“

„Mis ma kõnelen! Olen päris advokaat.“

Ta nägu omas tõlise, tähtsa ilme.

„Ärge naljatage?“

„Mu armas... Inimesed, kes on seaduste wahimeesteks, ei naljata. Rõhutute kaitsejad, Aleksander Teise pühade nõuannete alalhoidjad, kohutute tegelesed — need ei tohi naljatada. Kas teie ei tarwitaks minu kaitset?“

„Tarwitan! Kirjanikul, ajakirja väljaandjal, toimetajal on ikka kaitset waja. Näituseks on nädala pärast minu asi ees. Mind wõetakse wastutusele selle eest, et trükkisin märkuse, kuis kordnik löi last.“

„Tähendab... Kordnik ei löönud last?“

„Ta löi. Ainult öeldakse, et seda ei oleks tohtinud ära trükkida. Kordnik ei löönud trüki jaoks.“

„Hea,“ ütles noor advokaat. „Ma wõtan selle asja oma kätte. See on raske, segane asi, kuid ma wõtan.“

„Wõtke. Mis te tasuks soowite?“

„Jumaluke! Nagu harilikult. Kümme protsenti.“

„Tähendab, kui ma saan kolm kuud wangistust wõi 50.000 marka trahwi, siis langeb üks osa teile? Sarnasel korral olen walmis teile weel enam tasu maksma.“

„Ei, teie käest ei wõta ma midagi, jest asi on poliitiline. Kui asja sekka on segatud kordnik ja ajalehetoimetaja, siis on asi poliitiline ja tasu pannakse wabaduse altariile!“

Ma surusin kuumalt tema kätt.

„Kaitsejüsteemi meie walime järgmise: teie teate lihtsalt, et teie seda märkust ei trükkinud.“

„Kuidas nii?“ imetlesin. „Neil on ju see ajakirja number, kuhu see märkus trükitud.“

„Tõega? Milline ettewaatomatus! Siis teatage lihtsalt, et see ei ole teie ajakiri.“

„Lubage... Seal on minu allkiri.“

„Ütelge, et wõttitud. Keegi tegi järele.“

„Kuid terwe linn teab ju, et ma olen toimetaja.“

„Teie arwate siis, et nad tunnistajaid wälja kutsuwad?“

„Ja, iga inimene wõib seda neile ütelda.“

„Aga kas teie ei wõi ütelda, et teie magasite, sõitsite suwitama wõi et teie abi oli joobnud ja laskis märkuse läbi?“

„Kes läheb talwel suwitama? Uni ei ole töönaoline. Joobnud abiline? Ei, see ei lähe. Mina wastutan oma märkuse eest kui toimetaja.“

„Ütelge, et teie nägite, kuis kordnik last pekjis.“

„Aga ma ei näinud ju!“

„Kes siis nägi?“

„Uksehoidja.“

Advokaat mõtles.

„Wäga hea. Olge rahulik! Ma juba tean, mis teha! Pääfeme walla!“

### 2.

Kui me kohtusaali astusime, kahwatas mu kaitseja nii, et ma fosistasin:

„Mehinege.“

Kui öeldi: „Sõna on kaitsejal,“ — tegi mu kaitseja, nagu ei kuuleks ta seda.“

„Sõna on kaitsejal,“ kuuldus uuesti.

Ma tõukas in kaitsejat.

„Noh, mis teil on ... alustage!“

Ta tõusis kohkunult.

„Palun kohust asja edasi liikata tunnistajate ülekuulamise ni.“

„Milliseid tunnistajaid?“ küsis esimene.

„Kes tunnistaksid, et minu süüalune...“

„Kaitsealune!“

„Jätke!“ fosistasin. „Kõnelege minu kaitse kõnet.“

„Kaitseja,“ tähendas esimene. „Palun mitte süüalusega fosistada.“

### 3.

„Herrad kohtunikud ja teie ... adwo ... kah kohtunikud. Minu süüdistataw ei ole sugugi süüalune. Ma tunnen teda kui moraalselt inimest, kes mingisuguseid habematust ei sall...“

Ta löi ahnelt külma wett.

„Jumala eest... Mu kaitseja nägi oma silmadega, kuis kordnik kargas lapse habemesse kinni.“

„Tuletage meeles,“ fosistasin. „Ma ei ole midagi näinud.“

„Tst! Laske!.. Herrad kohtunikud! Pannes südame kae peale — ütlen tuhat korda, et ta ei ole süüdlane. Ei! Ta nägi seda, mis kirjutas. Kuid ka Tolstoi, Wilde ja Peterson kirjutasid seda, mis nägid. Pange siis ka neid wangi. Miks ei wiibi nad siin, kohtus, süüdlastena?! Sellepärast palun teid, herrad kohtunikud ja kohtuteenrid, mõista süüdlaseks kordniku, sellepärast, et ta ei ole süüdlane, sellepärast, et õigus ja arm walitsemas kohtutes, sellepärast, et ta on noore Eesti kirjanduse lootus!!!“

Esimene, kelle juunurgad imelikult wärisesid, ütles:

„Wiimane sõna on kaebealusel.“

„Ma tõusin ja ütlesin, selge pilguga oma ette waadates:

„Herrad kohtunikud! Lubage mind oma kaitsja kaitsmaks mõned sõnad öelda. Siin seisab teie ees noor olemus, kes wast ülikoolist siia sattunud. Mis ta seal nägi, mis talle seal õpetati? Teab ta mõned juriidilised käanded, paar isitaati, ja selle mikrooskoopilise warandusega astub eluteele. Kas tõesti kaastunne tema wastu ei liiguta teie südameid? Ärge mõistke teda hukka, herrad kohtunikud! Ta on weel noor, ta võib weel end parandada! Ja see annab lootust, et teie teda mitte hukka ei mõista, waid teda õigeks tunnistate!“

Kohtunikud said liigutatud. Mu kaitsealune adwokaat nuttis, muukjudes waiksest ninarätikusse.

\* \* \*

Kui kohtunikud nõupidamiselt tagasi tulid, kuulsin otjuse:

„Ei, ta ei ole süüdlane!“

„Mina, kui erapooletu isik, küsisin:

„Kes?“

„Teie kumbki olete süülad. Võite minna.“

Kõik piirasid mu adwokaati, surusid ta kätt, terwitasiid...

„Osin hirmu täis,“ sõnas keegi rahwa seast, surudes mu adwokaadi kätt. „Mõtlesin, et määravad häkki teid kuueks kuuks kinni.“

Kohtust wälja astudes läksime telegraafi kontori ja mu adwokaat saatis telegrammi:

„Kallis ema! Täna oli mu esimene kaitse. Terwita — mind tunnistati õigeks. Sinu Riku.“

—o—

### A.B.C. telegrammid Pärnust.

Meeliigsest ihkekinapsu tarwitamisest on keegi Jaska, (palun mitte ära wahetada „kirjanik“ Jaskaga, kes kirikukellaööjast „ministriks“ tõusnud) prohwetil wiisil waakuma hakanud, kuusutab wiimset päewa, sõdasid, wanapiigadele õrrele saamist jne. ette, nagu õnnis Järwe Jaan kunagi, majasid mööda rännates, piibel kaenlas. Wanaeitede pool näikse Jaskakehel — prohwetil tubli lõikus olemat, sealihja ja kanamunade näol. Ka wa patust mammonat ei põlga prohwetiherra ära, läheb ehk warsti tarwis Seewaldi kollasesse lossi rändamiseks.

— Meie kiriku oreli ja torni heaks kogutakse juba pool eluaga kopka kaupa kapitaali, nii et selle raha eest juba torni saada võiks, mille ots taewa peaks ulatama, kuid tänini ei tea keegi suurelik weel, kui palju juba raha kokku kraabitud, ja millal kord need head asjad, kirikutorn ja orel — hüüdma pannakse.

ABC.

—o—

### Ei huwita millegagi. . .

Inglane ja eestlane ajades juttu, katsuwad teine-teist üle trumbata: „Ma olen kolm korda ümber maailmaga reisinud,“ ütleb kõrgilt inglane. „Waat, kus asi,“ wastab ükskõiksest eestlane, „mina olen 35 korda ümber päikesegi käinud.“ — „Kuidas nõnda?“ küsib inestades inglane. — „Päris lihtsalt, olen 35 aastat wana ja maakera käib iga aastaga ringi päikese ümber ära.“

Agel Ovil.

—o—

### Kahj poliitika.

Üks wõruke tuleb kinosse, wõtab rahuslikult piibu ja tubakakoti wälja, topib piibu tubakat täis, tuli otja, ja hakkab rahuslikult suitsetama. Kinoteenija silmad ei jää seda nägemata, ta tuleb wõrukese juure ja tahab midagi wiisakamad ütelda, nähes aga, et maamees on, hakkab ta pragama.

„Kas te ei tea, et suitsetada ei tohi! Kas te ei näe, et plakadid seal suitsetamist keelawad?“

„Prõlla joht ei näe, a ku walgos lätt, siis wähest näe küll.“

„Aga sellegipärast suitsetate?“

„Kui walge o sis ma õi suitseta, kui pimme, sis suitseta, mai nää siin kongi silte!“

—o—

### Wälkesed ülesanded.

Üks „wälispehitaja“ ostis wana majaloksu ja müüs selle „inwältidi“ mõne aja pärast walituselise edasi, head „autasu saades“. Palutakse wäljaarwata, künas see herna kiitusekirja ja risti saab?

Sõdur, kes aasta aega sõjawäljal olnud, jäi maaft ilma, kuna perepoeg, kes niisama kaua abju taga prussakaid nuumas, poole mõisat sai. Palutakse wäljaarwata, kes on selle perepoja onu?

Majanduserühm wiis ühe saadiku Eesti riigikokku. See saadik ühines maaliiduga. Pasutakse wälja arwata, misjuguist majandusliisist kasu see majandusemees sellest ühinemisest sai?

Iron Duce..



### Kuusatus.

Noor lesk, kahheksa lapse ema, kes ühikelus tüdimenud on, otsib omae kohast eluseltisilist.

Onkel Mõnu.



Gori joonistus. E. Isoki puulõige.



**WIRUS.**

„Noorherra, kas ei taha kaasa tulla?“  
„Palju sa mulle massad?“